

«Նոր ժամանակի կրթություն» ՀԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հետազոտության թեման՝ Ուսուցման անհատական և
տարբերակված մոտեցումները ավագ դպրոցում:

Առարկան՝ Կենսաբանություն

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Արուսյակ Կարապետյան

Ուսումնական հաստատություն՝ Արարատի մարզ
Հովտաշատի միջ. դպրոց

Բովանդակություն

Ներածություն

1. Ինչպե՞ս իրականացնել անհատական և տարբերակված ուսուցման գործընթաց
2. Նոր նյութի ուսումնասիրության փուլում տարբերակված մոտեցման կիրառում
3. Ինչպես կազմակերպել անհատական և տարբերակված ուսուցում ամրապնդելով դպրոց,աշակերտ, ընտանիք կապը: Ժամանակակից մանկավարժական տեխնոլոգիաների օգտագործումը ուսումնական գործընթացում

Եզրակացություն

Օգտագործված գրականության ցանկ

Ներածություն

Թեման արդիական է, որովհետև բոլոր դպրոցականներին նույն բարձր մակարդակով դասավանդելը գործնականում անհնար է, շատ դպրոցականների համար դա հաճախ անհասանելի է, որովհետև ներկայիս դասարանական համակարգի պայմաններում կան տարբեր հմտություններով, հետաքրքրություններով, մտավոր և ֆիզիկական կարողություններով օժտված երեխաներ:

Դա նշանակում է, որ նրանց մեծ մասը բացասական կողմնորոշում կունենա ընդհանուր ուսումնական գործընթացի նկատմամբ: Ժամանակակից դասի պատրաստման և անցկացման հարցում ուսուցչի նոր մոտեցում է պետք:

Անհրաժեշտ է կիրառել նոր տեխնոլոգիաներ, որպեսզի յուրաքանչյուր դաս հասնի իր նպատակին, ապահովի աշակերտի պատրաստվածության որակը, որպեսզի դասի բովանդակությունը և մեթոդական բովանդակությունը, դասի մթնոլորտը՝ ոչ միայն զինեն սովորողներին գիտելիքներով և հմտություններով, այլև նրանց մոտ առաջացնեն անկեղծ հետաքրքրություն, իսկական ոգևորություն, ձևավորեն նրանց ստեղծագործական գիտակցությունը:

Ավագ դպրոցը շատ կարևոր դեր է խաղում սովորողի մտավոր, հոգևոր, ֆիզիկական կարողությունների, լեզվամտածողության և նախնական հմտությունների ձևավորման գործում:

Այս շրջանը շատ կարևոր է ինչպես ուսուցչի, այնպես էլ սովորողի համար: Սովորողի մտածողության զարգացումը ավագ դպրոցի հիմնական խնդիրներից մեկն է, իսկ կրթությունը պետք է համաձայնեցվի սովորողի զարգացման մակարդակի հետ: Տարբերակված ուսուցումը ուսումնական գործունեության համար կազմակերպման ձև է:

Անհատական և տարբերակված մոտեցումը հոգեբանական և մանկավարժական սկզբունք է, որը հաշվի է առնում յուրաքանչյուր երեխայի անհատական առանձնահատկությունները:

Արդյունավետ ուսուցում ապահովելու համար պետք է ճիշտ կազմակերպել և իրականացնել անհատական և տարբերակված մոտեցում: Կիրառելով

տարբերակված մոտեցում ավագ դպրոցում, մենք պետք է հիշենք, որ յուրաքանչյուր անհատ զարգանում է տարբեր կերպ:

Բազմաստիճան ուսուցումը կրթական գործընթացի կազմակերպման մանկավարժական տեխնոլոգիա է, որը ենթադրում է ուսումնական նյութի յուրացման տարբեր մակարդակ, այսինքն՝ նույն ուսումնական նյութի խորությունն ու բարդությունը տարբեր են տարբեր մակարդակների A, B, C խմբերում, ինչը հնարավորություն է տալիս յուրաքանչյուր աշակերտի յուրացնել ուսումնական նյութը՝ ըստ դպրոցական ուսումնական ծրագրի առանձին առարկաների տարբեր մակարդակների (A, B, C), բայց ոչ ցածր, քան հիմնականը՝ կախված յուրաքանչյուրի անհատականության կարողություններից և անհատական հատկանիշներից:

Սա տեխնոլոգիա է, որտեղ սովորողի գործունեությունը գնահատելու չափանիշ է ընդունվում ուսուցանվող նյութը յուրացնելու սովորողի գործադրած ջանքերը, ստեղծագործական կիրառումը: Կրթական չափորոշիչներով սահմանված թեմաները մնում են նույնը կրթության բոլոր մակարդակների համար:

Տարբերակված ուսուցումը յուրաքանչյուր երեխայի համար հնարավորություն է տալիս կազմակերպել իր ուսումը այնպես, որ առավելագույնս օգտագործի իր հնարավորությունները: Տարբերակված մոտեցման գործընթացում ուսուցիչը ուսումնասիրում, վերլուծում և դասակարգում է անհատականության տարբեր գծեր և դրանց դրսևորումը աշակերտների մոտ: Ընդգծում է դասարանի սովորողներին բնորոշ ամենատարածված հատկանիշները:

Ներդասարանային տարբերակման ամենատարածված մեթոդը սովորողների կողմից բարդության տարբեր մակարդակների առաջադրանքների կատարումն է:

Բացի այդ, առաջադրանքները տարբերվում են անկախության աստիճանով, ստեղծագործական մակարդակով, ուսումնական նյութի ծավալով, սովորողներին օգնության բնույթով: Կարողությունների տարբերակումը թույլ է տալիս ուսուցչին կենտրոնանալ երեխաների տարբեր կատեգորիաների հետ աշխատելու վրա:

Տարբերակված ուսուցումն այժմ դիտվում է որպես արդյունավետ ուսուցման գործիք:

Առանձնահատուկ ուշադրություն պետք է դարձնել թերառաջադիմություն ունեցող ուսանողների խնդրին: Թերառաջադիմությունը հասկացվում է որպես

սովորողների վերջնական (բարդ) անպատրաստություն մեկ կամ մի քանի առարկաներից, որն ախտորոշվում է քիչ թե շատ երկար տևած ժամանակահատվածի (ամիս, քառորդ, կիսամյակ) ավարտին: Անհաջողության պատճառները դասակարգելու տարբեր մոտեցումներ կան:

Այս հետազոտական աշխատանքի նպատակն է .

1. ուսումնասիրել տարբերակված ուսուցման ընթացքն ապահովող պայմանների ու հնարքները, որպեսզի սովորողների մոտ ձևավորվի որոշակի աշխարհայացք:
2. Ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները համադրել նախկին հնարների հետ, դասապրոցեսը դարձնել ավելի արդյունավետ, որպեսզի յուրաքանչյուր սովորողի մոտ ձևավորվի ճանաչողական հետաքրքրությունների անհատական մոտիվացիա:
3. Ամրապնդել դպրոց,աշակերտ, ընտանիք կապը ապահովելով սովորողի բնական բարոյահոգեբանական զարգացումը , չվնասելով սովորողին:

Ինչպե՞ս իրականացնել անհատական և տարբերակված ուսուցման գործընթաց:

Ուսուցման գործընթացը ուսուցիչների և սովորողների նպատակային, հետևողականորեն փոփոխվող փոխազդեցությունն է, որի ընթացքում լուծվում են ուսանողների կրթության, դաստիարակության և ընդհանուր զարգացման խնդիրները:

Ուսուցման գործընթացը ամբողջ մանկավարժական գործընթացի մի մասն է:

Նախ և առաջ հասկանանք թե ի՞նչ են իրենցից ներկայացնում անհատական և տարբերակված ուսուցման գործընթացները:

Անհատական մոտեցում՝ դաստիարակության և կրթական գործընթացի կազմակերպում յուրաքանչյուր երեխայի անհատական առանձնահատկությունների համապարփակ հաշվառման հիման վրա:

Անհատական մոտեցում՝ ամենակարևոր հոգեբանական և մանկավարժական սկզբունքը, ըստ որի երեխաների հետ կրթական աշխատանքում պետք է հաշվի առնել յուրաքանչյուր երեխայի բոլոր անհատական առանձնահատկությունները:

Անհատական մոտեցումը կարևոր հոգեբանական և մանկավարժական սկզբունք է, որը հաշվի է առնում յուրաքանչյուր երեխայի անհատական առանձնահատկությունները:

Ուշադիր դիտարկելով սովորողներին՝ ուսուցիչը տեսնում է, որ նրանցից ոմանք ունեն անկայուն ուշադրություն, նրանց համար դժվար է կենտրոնանալ ուսումնական նյութի վրա, մյուսները հակված են մեխանիկորեն անգիր անել կանոնները, իսկ մյուսներն էլ դանդաղ են գործում:

Որպես կանոն, երեխաները զարգացնում են հիշողությունը տարբեր ձևերով. ոմանց մոտ այն տեսողական է, մյուսների մոտ՝ լսողական, իսկ մյուսների մոտ՝ տարրական:

Մեր խնդիրն է ուսումնասիրել սովորողների անհատական առանձնահատկությունները և հեշտացնել նրանց ուսուցման գործընթացը:

Ամենակարևորը երեխաների մոտ սովորելու նկատմամբ հետաքրքրություն առաջացնելն է և գիտելիքների բացերը լրացնելու ցանկություն:

Դա անելու համար պետք է հավատալ նրանց ուժերին, նշել նրանց հետ մնալու պատճառները և միասին գտնել դժվարությունները հաղթահարելու ուղիներ և անպայման նշել նրանց ամենավոքը հաջողությունները:

Տարբերակված մոտեցումը թույլ է տալիս սովորողներին անընդհատ զգալ իրենց առաջընթացը, քանի որ նույնիսկ աննշան հաջողությունը ոգեշնչում է

երեխաներին, խրախուսում է ավելի լավ աշխատել և մեծացնում է նրանց հետաքրքրությունը գիտելիքների նկատմամբ:

Այս աշխատանքը բարդ է և տքնաջան, պահանջում է մշտական մոնիտորինգ, վերլուծություն և արդյունքների հաշվառում:

Կ.Դ.Ուշինսկին ասել է . Եթե մանկավարժությունը ցանկանում է մարդուն դաստիարակել բոլոր առումներով, ապա նախ և առաջ պետք է ճանաչի նրան բոլոր առումներով:

Դա անելու համար նախ օգտագործում ենք անձնական դիտարկումներ, հարցաթերթիկներ, զրույցներ ծնողների հետ, ինչպես նաև հիմնվում ենք հոգեբանների և լոգոպեդի կողմից անցկացված հարցումների արդյունքների վրա:

Որը կօգնի բացահայտել սովորողների առանձին խմբերը ըստ նյութի յուրացման մակարդակների:

Ուսուցման անհատականացման խնդիրը բազմակողմանի է թե՛ տեսական, թե՛ գործնական առումներով և չափազանց հակասական է այն լուծելու փորձերում: Մարդու անհատականությունը բազմակողմանի է. Այն ներառում է ն՛ որակ, ն՛ քանակական բնութագրեր:

Անհատականությունը միասնական ամբողջություն է, անկրկնելի, եզակի, ներքուստ համակարգված, որն ուղղված է ինքնապահպանման, զարգացման և ոչնչացման կենսական գործառույթների իրականացմանը:

Անհատական մոտեցման հարցի զարգացման գործում մեծ ներդրում են ունեցել արտասահմանյան և հայրենական ուսուցիչները՝ Յա.Ա. Կոմենսկին, Ի.Գ. Pestalozzi, Ե.-Ե. Rousseau, Կ.Դ. Ուշինսկի, Լ.Ն.Տոլստոյ; խորհրդային շրջանում՝ Ա.Ս. Մակարենկո, Է.Ա. Արկին, Վ.Ա. Մուխոմլինսկին: Ժամանակակից ուսուցիչներ և հոգեբաններ (Վ.Մ. Գալուզինսկի, Ա.Վ. Չոսիմովսկի, Վ.Լ. Կրուտեցկի, Լ.Ի. Կնյազևա):

Կրթության անհատականացմանն ղեկավարում պետք է հաշվի առնել սովորողի անհատական բնութագրերը, սոցիալական միջավայրը, որտեղ նա գտնվում է:

Անհատական մոտեցման էությունը.

Երեխայի նկատմամբ անհատական մոտեցումը կրթության և վերապատրաստման կարևորագույն սկզբունքն է:

Անհատական մոտեցման մանկավարժությունը նշանակում է աշխատանքի մեթոդների և ձևերի հարմարեցում այս հատկանիշներին, որպեսզի հաջողությամբ իրագործվի անհատականության բազմակողմանի զարգացման բոլորի համար ընդհանուր նպատակը, անհատականության ձևավորումը:

Աշխատանքի մեթոդների հարմարեցումը երեխաների անհատական առանձնահատկություններին պետք է դանդաղեցնի այն հատկանիշների և որակների զարգացումը, որոնք չեն համապատասխանում կամ հակասում հասարակության պահանջներին, նրա առաջընթացին և, ընդհակառակը, նպաստում են այնպիսի հատկությունների և հատկությունների զարգացմանը կամ ձևավորմանը, որոնք ներկայացնում են: որոշակի սոցիալական արժեք.

Սա ձեռք է բերվում առանց անհատականության ցավոտ քայքայման և ավելի քիչ ջանքերի ու գումարների հաշվին, ինչը անհատական մոտեցման իմաստն է:

Յուրաքանչյուր երեխայի անհատական մոտեցում է պետք, և ոչ միայն նրանց, ովքեր, չգիտես ինչու, առանձնանում են երեխաների խմբից:

Յուրաքանչյուր երեխա ունի իր ուրույն, յուրահատուկ, եզակի մի բան՝ այն պետք է գտնել և օգտագործել:

Այսպիսով, անհատական մոտեցման էությունը կայանում է նրանում, որ կրթության ընդհանուր խնդիրները, որ ուսուցիչը, աշխատելով երեխաների թիմի հետ, լուծվում է նրա կողմից յուրաքանչյուր երեխայի վրա մանկավարժական ազդեցության միջոցով՝ հիմնվելով նրա հոգեկան բնութագրերի և կենսապայմանների իմացության վրա:

Տարբերակված մոտեցում՝ դաստիարակության և կրթական գործընթացի ձև՝ ուսումնական աշխատանքում հաշվի առնելով աշակերտների որոշակի խմբին բնորոշ հատկանիշները:

Ուսուցման տարբերակում (սովորելու տարբերակված մոտեցում).

- սա տարբեր դպրոցների, դասարանների, խմբերի համար ուսումնական տարատեսակ պայմանների ստեղծումն է՝ նրանց կոնտինգենտի առանձնահատկությունները հաշվի առնելու համար: Տարբերակման նպատակն է սովորեցնել բոլորին իրենց հնարավորությունների, կարողությունների մակարդակով, հարմարեցնել ուսումը սովորողների տարբեր խմբերի առանձնահատկություններին: Ավանդական կրթական համակարգը և դրա արդիականացման առաջարկվող մոտեցումները ազդում են կրթության հիմնական հակասության վրա՝ հասարակության բարձր կարիքների՝ իր բոլոր անդամների կրթության որակի և երեխաների հոգեֆիզիոլոգիական բնութագրերի միջև: Ներկայումս համաշխարհային մանկավարժությունն ավելի ու ավելի է գիտակցում, որ վերոնշյալ հակասությունների պատճառով առաջացած ճգնաժամը չի կարող լուծվել հին համակարգի շրջանակներում և պահանջում է ուսուցման տեխնոլոգիայի փոփոխություն: Անհրաժեշտ է օպտիմալ պայմաններ ստեղծել սովորողների անհատական տարբերությունները առավել ամբողջական հաշվի առնելու և անհատականության զարգացման համար: Այս պայմանների ստեղծման ճանապարհը ուսուցման տարբերակումն է: Լատինական «տարբերություն՝ թարգմանության մեջ տարբերակումը նշանակում է ամբողջի բաժանում, շերտավորում տարբեր մասերի, ձևերի, քայլերի:

Տարբերակված ուսուցում.

- սա ուսումնական գործընթացի կազմակերպման ձև է, որի ընթացքում ուսուցիչը, աշխատելով մի խումբ սովորողների հետ, հաշվի է առնում ուսումնական գործընթացի համար նշանակալի ցանկացած որակի առկայությունը (միատարր խումբ).

Երեխաների անհատական հատկանիշների ողջ բազմազանությամբ, կան որոշ ընդհանուր. բնորոշ հատկանիշներ որի վրա հիմնված է նրանց դաստիարակության և կրթության տարբերակված մոտեցումը:

Տարբերակված մոտեցումը կրթության կոնկրետ ձև է, որը երեխաների ներխամային բաժանումն է ենթախմբերի՝ ըստ նմանատիպ, բնորոշ հատկանիշների. Այս ենթախմբերը ժամանակավոր են, դրանք դինամիկ են. անցումը մի խմբից մյուսն իրականացվում է՝ հաշվի առնելով յուրաքանչյուր երեխայի զարգացման մակարդակը:

Տարբերակված ուսուցումը սովորաբար ընկալվում է որպես կազմակերպման ձև ուսումնական գործունեություն համար : Ավելի ճիշտ կլինի երեխաներին չբաժանել թույլների և ուժեղների, այլ նրանց հնարավորությունները վերագրել երեք պայմանական խմբի: Այս խմբերը մշտական չեն, դրանց կազմը կարող է փոխվել:

Խումբ 1՝ մշտական լրացուցիչ օգնություն պահանջող երեխաներ:

Խումբ 2՝ երեխաներ, ովքեր կարող են ինքնուրույն հաղթահարել:

Խումբ 3՝ երեխաներ, ովքեր կարողանում են կարճ ժամանակում հաղթահարել նյութը բարձրորակ օգնություն ցուցաբերել ուրիշներին:

1-ին խմբի երեխաներին բնորոշ է ցածր և անկայուն աշխատունակությունը, ավելացած հոգնածությունը, սեփական գործունեությունը կազմակերպելու դժվարությունները, հիշողության, ուշադրության և մտածողության զարգացման ցածր մակարդակը:

Նրանք մշտական խթանման, վառ մոտիվացիայի, ժամանակային ռեժիմի հստակ հետևելու, առաջադրանքների, այդ թվում՝ զարգացման առաջադրանքների որակի ստուգման կարիք ունեն:

Սովորաբար ուսուցիչները առավելագույն ուշադրություն են դարձնում այս երեխաներին՝ ի վնաս մնացածների:

2-րդ խմբի երեխաներն ամենից շատ գոհ են ուսուցչից, նրանց հետ դժվարություններ չկան:

Ունեն լավ հիշողություն և ուշադրություն, նորմալ զարգացած մտածողություն, գրագետ խոսք, աչքի են ընկնում աշխատասիրությամբ, բարեխղճությամբ, բարձր սովորելու մոտիվացիա. Նրանք կարիք ունեն ուսուցչի մշտական աննկատ ուշադրության, մի փոքր խթանման, ստեղծագործական առաջադրանքների ընդգրկման:

3-րդ խմբի երեխաներն ունեն «ակադեմիական տաղանդ՝ որը ճանաչողական կարիքների, հուզական ներգրավվածության, մոտիվացիայի և իրենց գործողությունները կարգավորելու կարողության միասնությունն է:

Ինչպե՞ս կարող է պրակտիկ ուսուցիչը յուրաքանչյուր դասը դարձնել արդյունավետ և հնարավորինս արդյունավետ ուսանողների բոլոր խմբերի համար:

Ինչպե՞ս, ներկայացնել նյութը, որպեսզի շնորհալիները չձանձրանան, իսկ ուսումնառության և զարգացման դժվարություններ ունեցող երեխաները դա հասկանան:

Դասի արդյունավետությունը կախված է մի շարք գործոններից.

Ուսուցիչը սկսում է դրա վրա աշխատել անգամ օրացույցային-թեմատիկ պլան գրելիս:

Կարևոր է մտածել թեմայի մեջ յուրաքանչյուր դասի տեղի և դերի, դասընթացի դասերի միջև կապի, թեմային ծանոթանալու, համախմբման և զարգացման, արդյունքների վերահսկման և շտկման համար ժամանակ հատկացնելու համար:

Աշակերտների նկատմամբ անհատական տարբերակված մոտեցումը պետք է իրականացվի փուլերով.

1. երեխաների անհատական հատկանիշների ուսումնասիրություն,
2. մանկավարժական աշխատանքի նպատակադրումը , այսինքն. անհատականության ձևավորում,
3. դաստիարակչական ազդեցության մեթոդների և միջոցների ընտրություն.
4. կատարված աշխատանքի վերլուծություն և դրա ճշգրտում հետագա ժամանակաշրջանի համար:

Կրթության խմբային ձևը հիմնված է երեխաների զարգացման ընդհանուր տարիքային և հոգեբանական և մանկավարժական առանձնահատկությունների իմացության վրա:

Ի վերջո, առանց սովորողների որոշակի խմբի մտածողության, հիշողության, ուշադրության, հուզական-կամային ոլորտի հիմնական հատկանիշների իմացության, անհնար է նրանց որոշակի նյութ սովորեցնել մատչելի ձևով և միևնույն ժամանակ վստահ լինել, որ սովորողները ունակ են. հասկանալ և յուրացնել բովանդակությունը:

Դպրոցում սովորողները տարբեր հմտություններ և կարողություններ են ձեռք բերում վարժությունների և մարզումների միջոցով:

Վարժությունը, որպես հմտությունների ձևավորման և համախմբման անհրաժեշտ պայման, պետք է համապատասխանի հետևյալ պայմաններին.

- դուք պետք է հստակ իմանաք վարժության նպատակը, ինչ արդյունքների պետք է հասնել.
- անհրաժեշտ է վերահսկել վարժության ճշգրտությունը, որպեսզի չամրապնդվեն սխալները, եթե դրանք տեղի ունենան, պետք է վերահսկվեն վարժությունների արդյունքները, համեմատեք ձեր գործողությունները ստանդարտի հետ, տեղյակ լինեք, թե ինչ հաջողություններ են արդեն իսկ ձեռք բերվել և ինչ թերություններ պետք է ֆիքսվեն դրանք վերացնելու նպատակով
- վարժությունները չպետք է լինեն նույն տեսակի գործողությունների պատահական շարք, դրանք պետք է հիմնված լինեն որոշակի համակարգի

վրա, անհրաժեշտ է պլանավորել դրանց ճիշտ հաջորդականությունը, անընդհատ բարդացնել դրանք:

Վարժությունները չպետք է ընդհատվեն երկար ժամանակ, քանի որ այդ դեպքերում հմտությունը ձևավորվում է դանդաղ:

- վարժությունները պետք է տարբերվեն, քանի որ թույլ աշակերտը որոշ վարժությունների հարցում օգնության կարիք ունի, թեև ուժեղն այն կատարում է առանց դժվարության:

Նույն տարիքի երեխաները միմյանցից տարբերվում են ավելի բարձր նյարդային գործունեության տիպաբանական հատկանիշներով, ֆիզիկական և հոգևոր զարգացմամբ, կարողություններով, հետաքրքրություններով և այլն:

Այսպիսով, դասարանը բաղկացած է տարբեր զարգացվածությամբ, տարբեր պատրաստականությամբ, տարբեր ակադեմիական առաջադիմությամբ և ուսման նկատմամբ վերաբերմունքով, ուշադրության և հիշողության տարբեր հատկանիշներով սովորողներից:

Առաջին դասարանից սկսած ուսուցիչը սովորողների մոտ հաճախակի վերապատրաստում է անցկացնում միջին մակարդակի հետ կապված՝ միջին զարգացում, միջին պատրաստվածություն, միջին ակադեմիական առաջադիմություն:

Սա հաճախ հանգեցնում է նրան, որ ,ուժեղ սովորողները արհեստականորեն զսպված են զարգացման մեջ, կորցնում են հետաքրքրությունը դասավանդման նկատմամբ, ինչը նրանցից մտավոր ջանք չի պահանջում, թույլ սովորողները, ընդհակառակը, հաճախ դատապարտված են խրոնիկ ուշացման և նաև կորցնում են հետաքրքրությունը ուսման նկատմամբ, ինչը նրանցից չափազանց մեծ հոգեկան սթրեսի է բերում: Հարց է առաջանում, թե ինչպես կառուցել ուսուցման գործընթաց, որպեսզի « թույլ սովորողի համար սովորելը հետաքրքիր լինի, իսկ, ուժեղ սովորողը չկորցնի աշխատելու ցանկությունը դասավանդման հեշտության և պարզության պատճառով:

Ուսուցման բարդություններ ունեցող աշակերտները հատկապես կարիք ունեն տարբերակված մոտեցման՝ կանխելու նրանց անցումը խրոնիկ անբավարարության կատեգորիայից կամ հաղթահարելու նրանց թերակատարումը:

Տարրական դասարաններում կարող են լինել բավարար ճանաչողական գործունեության պակաս ունեցող, ինտելեկտուալ պասիվ երեխաներ, ինչպես հոգեբաններն են անվանում:

Այս երեխաները ցուցաբերում են նորմալ ինտելեկտուալ զարգացում, որը դրսևորվում է խաղերի և գործնական գործունեության մեջ: Բայց կրթական գործունեության մեջ նրանք դեռ սովոր չեն և մտածել չգիտեն, նրանց բնորոշ է ակտիվ մտավոր գործունեությունից խուսափելու ցանկությունը: Դասավանդման մեջ տարբերակված մոտեցման սկզբունքի իրականացումը նշանակում է ուշադրություն ոչ միայն նրանց, ովքեր դժվարանում են սովորել, այլև նրանց, ովքեր ցույց են տալիս

մտավոր զարգացվածության բարձր մակարդակ, ցուցաբերում են ընդգծված հետաքրքրություններ, հակումներ և կարողություններ ցանկացած տեսակի գործունեության համար:

Ինչպես ցույց են տալիս ուսուցիչների աշխատանքի դիտարկումները, տարբերակված մոտեցումը լիովին հնարավոր է իրականացնել միայն գիտելիքների, հմտությունների և մանկավարժական կարողությունների հարուստ համալիր ունենալու դեպքում:

Նոր նյութի ուսումնասիրության փուլում տարբերակված մոտեցման կիրառում:

Նոր ուսումնական նյութի ուսուցումը սովորաբար հիմնվում է արդեն ուսումնասիրված իրավիճակի վրա, դասի ընթացքում զրույցի կամ հարցման և ինքնուրույն աշխատանքի միջոցով:

Վերջին տարիներին հաճախ են հակադրում ուսուցման ավանդական և ինտերակտիվ մեթոդները, ուսուցչակենտրոն և աշակերտակենտրոն մոտեցումները բացարձակապես լավ են, իսկ ավանդական և ուսուցչակենտրոն մոտեցումները՝ վատը:

Սակայն այս մոտեցումը գիտականորեն ապացուցված չէ:

Ինտերակտիվ մոտեցումներն անհրաժեշտ են աշակերտներին մոտիվացնելու, ուսուցումը հետաքրքիր ու մասնակցային դարձնելու համար:

Բայց այդ ամենը չեն բացառում նաև ավանդական մոտեցումների օգտագործումը:

Հարց ու պատասխանը, նյութը վերհիշելը, վարձանքները, ուսուցչի բացատրական խոսքն էլ կարևոր է ու անհրաժեշտ ուսուցման համար:

Բացի այդ ինտերակտիվ ուսուցումն ունի որոշակի ռիսկեր որոնք անտեսել չի կարելի:

Օրինակ խմբային աշխատանքների ժամանակ որոշ աշակերտներ՝ գլուխ են պահում:

Արտաքուստ թվում է, թե երեխաներն ակտիվ են, բայց վերջում պարզվում է, որ մնացորդային գիտելիքների մկարդակը ցածր է:

Հետևաբար՝ նոր մանկավարժության մեջ չպետք է լինեն մեթոդների հնարների հակադրում:

Բոլոր մեթոդներն ու հնարները ինչ-որ իրավիճակում կարող են օգտակար լինել:

Ուսուցման մեթոդներն հաժախ ընկալվում են որպես դեղատոմս:

Երբեմն նշվում է, որ այս կամ այն մեթոդը կիրառելու դեպքում մենք կկարողանանք հասնել մեր նպատակին: Բայց մակնկավարութային մեջ ընդհանրացված լուծումներ չկան: Յուրաքանչյուր դաս, դասարան տարբեր է: Կան տարբեր ունակություններով և կարողություններով օժտված երեխաներ: Մեկ դասարանում աշխատող մոտեցումը կարող է մի այլ դասարանում չաշխատել:

Հետևաբար՝ ուսուցման մեթոդներն ու հնարները պետք է ընկալել որպես գործիքներ, որոնց կիրառման մասին որոշումը կայացնում է ուսուցիչը:

Նոր նյութի բացատրության ժամանակ պետք է հաշվի առնել այն հանգամանքը, որ աշակերտը միանգամից չի կարող շատ բան սովորել:

Ըստ գիտական հետազոտությունների՝ մեկ դասի ընթացքում կարող է սովորել 4-7 բան:

Հետևաբար՝ նոր նյութը բացատրելիս ուսուցիչը պետք է ուշադիր լինի, որպեսզի չգերազանցի այդ ծավալը:

Ծավալը գերազանցելու դեպքում աշակերտի աշխատանքային հիշողությունը չի կարողանում հասկանալ նոր նյութը:

Այդ առումով նոր նյութ բացատրելիս շատ կարևոր է այն փոքր կտորներով բացատրելը:

5-7 բույսեր ներկայացնելուց հետո անհրաժեշտ է կանգ առնել, հարցերի միջոցով պարզել՝ արդյո՞ք հասկանում են երեխաները նոր ներկայացված նյութը:

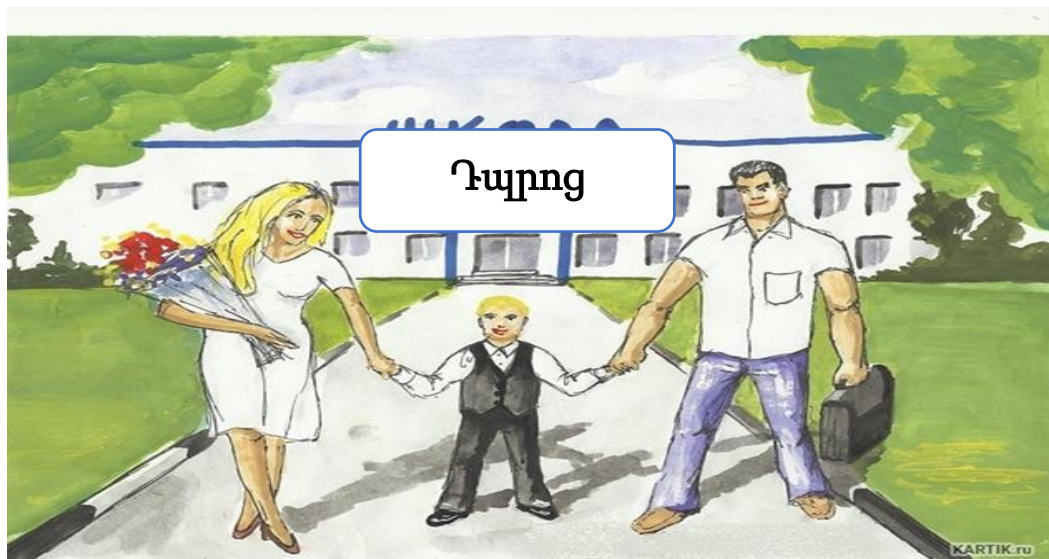
Ապա ևս 5-7բույսեր ծախսել նոր նյութի մատուցման վրա: Քանի որ երեխաները սիրում են բացահայտել գաղտնիքներ և դա նրանց մոտիվացնում է ուստի կարելի է դասը սկսել թեման գաղտնիքի վերածելով:

Կարելի դասարանը բաժանել փոքր խմբերի (3-4)թեմային վերաբերվող առանձին հարցեր կազմել և այդ հարցադրումների միջոցով վեր հանել նոր կամ անցած նյութի իմաստային առանձնահատկությունները: Երեխաները սիրում են զարմանալ:

Հաճախ դասը հետաքրքիր դարձնելու համար կարելի է դասը սկսել որևէ զարմանալի , անսպասելի նյութով, որը անմիջականորեն կապված կլինի նոր հանձնարավոր թեմայի հետ:

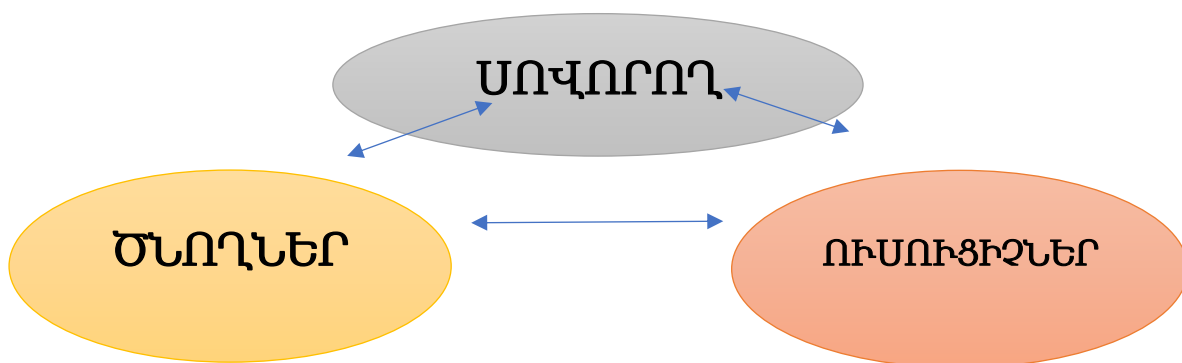
Շատ կարևոր է , որ դեռ վաղ տարիքից սովորողները իրենց բանավոր և գրավոր խոսքում կարողանան օգտագործել թևավոր խոսքեր, առածներ, ասացվածքներ, դարձվածքներ, բերեն օրինակներ:

Ինչպե՞ս կազմակերպել անհատական և տարբերակված ուսուցում ամրապնդելով դպրոց, աշակերտ, ընտանիք կապը:

Փոխազդեցությունը ուսուցչի, աշակերտի և ծնողների միջև կարևոր պայմաններից են կրտսերի դպրոցականների բարոյահոգեբանական դաստիարակության գործում:

Միննույն ժամանակ, կարևոր է նշել, որ կրթության բոլոր մասնակիցների փոխգործակցությունը պետք է հիմնված լինի նախաձեռնող և ոչ նախաձեռնող, ակտիվ և ոչ այնքան ակտիվ մարդկանց համաձայնեցված, միմյանց նկատմամբ հանդուրժող, ուշադիր և զարգացող հարաբերությունների միասնական և անհատական գործունեության վրա :

Ժամանակակից կրթական պրակտիկան առանձնացնում է տարբերակման երկու հիմնական տեսակ՝ արտաքին և ներքին: Առաջինը ենթադրում է հատուկ դպրոցների ստեղծում, որոնք կենտրոնացած են հատուկ կարողություններով աշակերտների վրա:

Սա ներառում է գիմնագիաներ, լիցեյներ, տարբեր ուղղիչ ուսումնական հաստատություններ:

Ներքին տարբերակումը ուսանողների բաժանումն է խմբերի դասարանի ներսում՝ ուսուցման տարբեր մեթոդների կիրառմամբ աշխատանքը կազմակերպելու նպատակով:

Դրա իրականացման համար անհրաժեշտ են ուսուցիչների հատուկ վերապատրաստում, փոքր դասարան՝ մինչև 20 հոգի, աշխատանքի և հանգստի մանրակրկիտ մտածված կազմակերպում: Պահանջվում է մշտական շփում ծնողների հետ:

Քննարկվող մեթոդն իզուր չէ, որ դառնում է հանրաճանաչ՝ իրեն հռչակելով որպես ուսուցման ամենաարդյունավետ և արդյունավետ միջոցներից մեկը:

Այն ունի բազմաթիվ առավելություններ, որոնցից հիմնականներն են.

Յուրաքանչյուր ուսանողի հնարավորություն տալով սովորել այնպիսի մակարդակով, որը լիովին համապատասխանում է իր կարողություններին:

Դասարանում պատշաճ կերպով ցրված խմբերն օգնում են ուսուցչին մտածել դասի անցկացման մասին այնպես, որ յուրաքանչյուր աշակերտի համար անհատապես պլանավորի օգնության ձևը:

Ի տարբերություն դասավանդման ստանդարտ մեթոդաբանության, որտեղ հիմնական շեշտը դրվում է ուժեղ ուսանողների վրա, թույլ երեխաները ավելի շատ հնարավորություններ են ստանում արտահայտվելու, ներգրավվել ուսումնական գործընթացում.

Ուժեղ երեխաներին տրամադրվում են պայմաններ իրենց ստեղծագործական կարողությունների լիարժեք բացահայտման, ստեղծագործական մտածողության, բարդության բարձր մակարդակի խնդիրների լուծման համար, ինչը հետագայում նպաստում է առկա հմտությունների զարգացմանը:

Տարբերակված մեթոդի շնորհիվ ավելի հեշտ է հասնել ուսանողի առավելագույն արդյունքների: Միաժամանակ հետաքրքիր է դառնում նյութի յուրացման գործընթացը:

Աճում է ավելի ուժեղ ուսանողների մոտիվացիան, ովքեր կարողանում են նյութը յուրացնել ավելի խորը մակարդակով, ինչը նպաստում է աշխատանքի տեմպի բարձրացմանը:

Տարբերակված ուսուցման թերությունները

Ուսուցման այս մեթոդը գտել է ոչ միայն կողմնակիցներ, որոնք լիովին արդարացնում են դրա կիրառումը, այլ նաև նրանց, ովքեր բացասաբար են խոսում բաժանման նպատակահարմարության մասին: Սա պայմանավորված է հետևյալ թերություններով.

Ուժեղ խմբերի անդամները սկսում են զարգացնել ամբարտավանություն, բարձրանում է էգոիզմի մակարդակը, սկսում են զգալ իրենց գերազանցությունը:

Սա կարող է բացասաբար ազդել նրանց՝ որպես անձ ձևավորման վրա:

Երեխաներին բաժանելու բուն սկզբունքը կարող է անմարդկային թվալ և նրանց կողմից ընկալվել որպես խախտում:

Խմբերի բաժանվելը սահմանափակում է թիմային աշխատանքի հնարավորությունը, որտեղ ուժեղ ուսանողները կարող են օգնել նրանց, ովքեր ավելի թույլ են:

Թույլ երեխաները կարող են ընկճված զգալ, նրանց մոտ բարդույթներ են առաջանում, ինքնավստահությունն աճում է, ինչը կհանգեցնի սովորելու մոտիվացիայի էլ ավելի նվազմանը և բարելավելու իրենց արդյունքները:

Ուսուցիչների համար ուսուցման գործընթացը բարդ է, քանի որ շատ ժամանակ կպահանջվի տարբեր մակարդակների առաջադրանքներ մշակելու համար:

Ամեն օր դուք ստիպված կլինեք կատարել հսկայական աշխատանք, յուրաքանչյուրի համար անհրաժեշտ է անհատական մոտեցում փնտրել:

Ախտորոշման սխալը կարող է հանգեցնել ուսանողի սխալ բաշխման. նա կարող է նշանակվել այն խմբին, որին նա չի պատկանում: Խնդրի հետագա լուծումը երեխայի կողմից կարող է չափազանց զգայուն ընկալվել:

Ուսուցիչներից պահանջվում է անհրաժեշտ այնպիսի մթնոլորտ ստեղծել, որպեսզի դպրոցը դառնա այն տեղը, ուր մեծահասակները ցույց են տալիս հատուկ գիտակցություն և մտավոր կայունություն պահպանելու համար կոլեկտիվում տիրող ջերմությունը, հաղորդակցությունը ուսուցիչների, սովորողների և ծնողների միջև:

Մեծահասակները պետք է կառուցեն փոխազդեցություն դեռահասի հետ, որպեսզի նա կարողանա հասկանալ նրանց վերաբերմունքը առարկաների և երևույթների նկատմամբ, հասկանա նրանց զգացմունքները, կարողանա վերահսկել իր զգացմունքները և ցանկությունները:

Մեծահասակների և դեռահասաների փոխազդեցությունը կարևոր են, քանի որ դրանք կուղղորդեն իրար հետ շփվելու հակվածությունը, իսկ դեռահասի մոտ՝ ներքին աճը:

Մանկավարժական գրականության մեջ ընտանիքի և դպրոցի փոխադարձ գործողությունները սահմանվում են որպես համաձայնեցված համատեղ գործունեություն, որի ընթացքում ստեղծվում են ուսուցման նպատակներ, ձևեր, մեթոդներ և դպրոցական կրթություն:

Համաձայն Օ. Ա. Shchekina-ի, մանկավարժական փոխազդեցության մեջ անհրաժեշտ է նշել կարևոր տեղեկատվության, իմաստների, հույզերի փոխանակման և հաղորդման դերը ուսումնական գործընթացում, որը հիմք կդառնա դրա հաջող զարգացման համար: Ն. Ն. Bukina- ն կարծում է, որ փոխազդեցությունը կարող է տեղի ունենալ միայն այն դեպքում, եթե զգալի արժեք կա:

Արժեքը կապված է այնպիսի հասկացությունների հետ, ինչպիսիք են վերապատրաստումը, կրթությունն ու ինքնորոշումը, երեխայի տեղը ընտանիքում, դպրոցում և հասարակության մեջ:

Մենք սահմանում ենք ուսուցչի փոխազդեցությունը աշակերտի և ծնողի հետ, որպես անձնական շփում, համատեղ համաձայնեցված նախակրթական, ստեղծագործական, հասարակական նշանակալից գործունեություն, որի նպատակն է նպաստելով մեծահասակների և դեռահասաների փոխադարձ գործողություններին և դրանց դրական արդյունքներին, խթանել յուրաքանչյուր առարկայի յուրացումը, ստեղծագործելու և փոխելու ունակության զարգացում ընդունելով վարքի համապատասխան օրինաչափությունները:

Երբեմն կարիք կա կազմակերպելու մեծահասակների և դեռահասաների համատեղ գործունեություն և նման փոխազդեցության հիման վրա հնարավոր է կրթել սովորողներին, որին կհաջորդի դրա արդյունքների քննարկումը:

Ուսուցչի ազդեցությունը դեռահասաների և ծնողների վրա հնարավոր է ինչպես ուղղակի այնպես էլ անուղղակի ազդեցություն ունենալով՝ սովորողի վրա ծնողների, իսկ ծնողների վրա սովորողի միջոցով:

Ուսուցչի և սովորողի հիմնական դժվարությունները.

Տարբերակված ուսուցման տեխնոլոգիաները, մեթոդները և աշխատանքի ձևերը ունեն ոչ միայն առավելություններ, այլև թերություններ: Ուսուցիչը և աշակերտները կարող են բախվել խնդիրների և դժվարությունների:

Դժվարություններ սովորողների համար.

- թույլ սովորողների ինքնագնահատականի նվազում;
- խմբային հաճախակի աշխատանքով հաղորդակցական կարողությունների զարգացման դժվարություններ.
- Խմբից խումբ անցնելիս կարող են խնդիրներ առաջանալ հոգեբանության ոլորտում, սովորողը ստիպված է թիմում նոր հարաբերություններ կառուցել.
- մեկ խմբում երկար մնալով կարող է առաջանալ բացառիկության զգացում.

➤ սովորողը կարող է չհամաձայնվել խմբում իր սահմանման հետ, զգալ անարդարության զգացում և, համապատասխանաբար, մոտիվացիան նվազում է:

Դժվարություններ ուսուցչի համար.

- ✓ Սովորողների կարողությունների մշտական ախտորոշման անհրաժեշտությունը. տեսության մանրակրկիտ և մանրամասն ուսումնասիրության անհրաժեշտությունը սխալներից խուսափելու և օպտիմալ արդյունքի հասնելու համար.
- ✓ դիդակտիկ նյութի բացակայություն, շատ ժամանակ է պահանջվում բազմամակարդակ առաջադրանքներ մշակելու համար.
- ✓ Դասարանային համակարգում կրթական գործընթացի բոլոր փուլերում մոտեցումը կիրառելու անկարողությունը (օրինակ, նոր նյութի բացատրությունը տեղի է ունենում բոլոր սովորողների համար);
- ✓ կիրառման համար օպտիմալ ձևի ընտրության հետ կապված խնդիրներ: Ժամանակակից մանկավարժական տեխնոլոգիաների օգտագործումը ուսումնական գործընթացում.

Եթե սովորողը դպրոցում չի սովորել ինքն ինչ-որ բան ստեղծել, հետո կյանքում նա միայն կկրկնօրինակի (Լ.Ն. Տոլստոյ)

Այսօր կան բավականին մեծ թվով մանկավարժական ուսուցման տեխնոլոգիաներ՝ ինչպես ավանդական, այնպես էլ նորարարական: Չի կարելի ասել, որ դրանցից մեկն ավելի լավն է, մյուսը՝ ավելի վատը, կամ միայն այս մեկը և ոչ մի ուրիշը չպետք է

օգտագործվի

դրական արդյունքների հասնելու համար:

Իմ կարծիքով, կոնկրետ տեխնոլոգիայի ընտրությունը կախված է բազմաթիվ գործոններից՝ սովորողների կոնստիդենտը, նրանց տարիքը, պատրաստվածության մակարդակը, դասի թեման և այլն:

Իսկ լավագույն տարբերակը այս տեխնոլոգիաների խառնուրդ օգտագործելն է:

Ժամանակին համընթաց ուսուցիչը այժմ հոգեբանորեն և տեխնիկապես պատրաստ է օգտագործել տեղեկատվական տեխնոլոգիաները դասավանդման մեջ:

Դասի ցանկացած փուլ կարող է վերածնվել նոր տեխնիկական միջոցների ներդրմամբ:

Ուսուցիչը ստեղծագործ անձնավորություն է.

Ուսումնական գործընթացում ՏՀՏ-ի ընդգրկումը հնարավորություն է տալիս դասարանում կազմակերպել կրթական և ճանաչողական գործունեության տարբեր ձևեր, կատարել ուսանողների ակտիվ և նպատակային ինքնուրույն աշխատանք:

ՏՀՏ-ն կարող է դիտվել որպես կրթական տեղեկատվության հասանելիության միջոց, որն ապահովում է աղբյուրի որոնման, հավաքագրման և հետ աշխատելու հնարավորություն, ներառյալ ինտերնետը, ինչպես նաև տեղեկատվության տրամադրման և պահպանման միջոց: Ուսումնական գործընթացում ՏՀՏ-ի կիրառումը բարելավում է ուսումնական նյութի որակը և ուժեղացնում կրթական ազդեցություն:

Տարբերակված կրթության արդյունքներից մեկը պետք է լինի սովորողների պատրաստակամությունը տիրապետելու ժամանակակից համակարգչային տեխնոլոգիաներին և նրանց օգնությամբ ձեռք բերված տեղեկատվությունը հետագա ինքնակրթության համար թարմացնելու կարողությունը:

Այս նպատակներին հասնելու համար անհրաժեշտ է դառնում տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների օգտագործումը կրթական գործընթացում:

ՏՀՏ-ի կիրառումը տարբեր պարապմունքներում թույլ է տալիս.

- ❖ Զարգացնել սովորողների կարողությունը՝ կողմնորոշվելու իրենց շրջապատող աշխարհի տեղեկատվական հոսքերում:
- ❖ Տիրապետել տեղեկատվության հետ աշխատելու գործնական եղանակներին:
- ❖ Մշակել հմտություններ, որոնք թույլ են տալիս տեղեկատվության փոխանակում կատարել ժամանակակից տեխնիկական միջոցների կիրառմամբ:
- ❖ Ակտիվացնել սովորողների ճանաչողական գործունեությունը:
- ❖ Դասեր անցկացնել բարձր գեղագիտական մակարդակով, անհատապես մոտենալ սովորողին՝ կիրառելով բազմաստիճան առաջադրանքներ.

Եզրակացություն

Ցանկացած ուսուցման դեպքում կարևոր է ճիշտ մեթոդների ընտրությունը, որը հնարավորություն կտա ուսուցման գործընթացը դարձնել հետաքրքիր, մասշտաբային և արդյունավետ:

Առավել կարևոր է դա անել նաև միջնակարգ դպրոցում, որովհետև դրանից է կախված ուսուցման նկատմամբ հետաքրքրության ձևավորումը միջին և բարձր դասարաններում:

Միջնակարգ դպրոցում անհատական և տարբերակված ուսուցման համադրությունը նպաստում է սովորողի անհատական աշխարհընկալման ձևավորմանը, քանի որ գիտելիքների յուրացման բարձր տոկոսը ապահովում է գիտելիքների վերափոխումը համոզմունքի:

Այսպիսով, հասարակության հետաքրքրությունը բոլոր երեխաների հակումները բացահայտելու և զարգացնելու օպտիմալ ռեժիմ ստեղծելու հարցում հանգեցնում է կրթության տարբերակման անհրաժեշտությանը:

Հետևաբար, սոցիալական պլանում կրթության տարբերակման խնդիրներից մեկը երիտասարդ սերնդի հակումների և կարողությունների բացահայտումն ու առավելագույնի հասցումն է:

Մինևույն ժամանակ, կարևոր է, որ միջնակարգ դպրոցում կրթության ընդհանուր մակարդակը լինի նույնը: Ուսուցման այս ձևերը ձևավորում են սովորողի մոտ ճանաչողական հետաքրքրությունների անհատական մոտիվացիա, ուստի ուսուցման այս մեթոդները կարևոր են և արդիական:

Անհատական և խմբային աշխատանքների ուսուցման այս մեթոդներ միջոցով զարգացնում են սովորողների վերացական, վերլուծական տրամաբանական և ակնառու գործնական մտածողությունը:

Օգտագործվող ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները հնարավորություն են տալիս անհատական և տարբերակված ուսուցման ժամանակ սովորողներ մոտ ձևավորել ուսուցանվող նյութերի միջև կապերի և օրինաչափությունների բացահայտման միջոցով վերլուծության, համադրության, ընդհանրացման, համեմատության և դասակարգման զարգացումը:

Ուսուցման անհատական և տարբերակված մոտեցման ժամանակ անհրաժեշտություն է առաջանում սերտ կապ ապահովել ծնողների հետ, որը հնարավորություն է ստեղծում սովորողների ակադեմիական և հուզական զարգացման համար:

Ծնողներն ու դպրոցը պետք է աշխատեն նույն ուղղով, որպեսզի սովորողները զգան դպրոցի, ընտանիքի, և հասարակության փոխկապակցված գործունեությունը:

Բայց ինչպես յուրաքանչյուր ուսուցման ձև այստեղ ևս կան դժվարություններ:

Ուսուցման այս ձևերը ժամանակատար են և տարբեր կարողությունների տեր սովորողների պարագայում մեծաքանակ դասարաններում բավականին դժվարություններ են առաջացնում:

Գրականության ցանկ

1. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева [и др.]; под ред. Е. С. Полат. - М.: Изд. центр «Академия», 2000.
2. Селевко, Г. К. Современные образовательные технологии / Г. К. Селевко. М.: Народное образование, 2008.
3. Унт, И. Индивидуализация и дифференциация обучения / И. Унт. М.: Просвещение, 1990
4. <https://wiki.fenix.help/pedagogika/differencirovannoe-obuchenie>
5. <https://plusiminusi.ru/osnovnye-plyusy-i-minusy-differencirovannogo-obucheniya/>
6. Пешкова Валентина Евгеньвна ПЕДАГОГИКА. Часть 5. ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТЕХНОЛОГИИ В НАЧАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ Курс лекций: (Учебное пособие) Майкоп, 2010. 288 с. (18,6 п.л.)
7. Ե. Էճաճյանի «Հայտնի էր ինչ-որ բաներ»-ի մասին, 2014
8. Маленкова Л. И. Теория и методика воспитания. – М.: Педагогическое общество России, 2002. – С.441.
9. Русаков А. С. Эпоха великих открытий в школе девяностых годов. – СПб.: Агентство образовательного сотрудничества, 2005. – С.160.
10. Рындак В. Г. Уроки Сухомлинского – М.: Педагогический вестник, 2003. – С.106.;
11. Овчинникова Валентина Владимировна
Использование современных педагогических технологий в процессе обучения (практика) статья на тему Опубликовано 12.02.2018 - 17:15 -
12. Александр Александрович Соловьев
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ статья Опубликовано 20.04.2022 - 16:40 -